

De grafische sector in cijfers 2009

De grafische sector in cijfers 2009

De grafische nijverheid groepeert alle bedrijven die één of meerdere activiteiten uitvoeren van beeld- en tekstcreatie, drukken op om het even welk materiaal, afwerking van het drukwerk en alle reproductie- en dupliceringsactiviteiten van audiovisuele communicatie.

De NACE-BEL-nomenclatuur deelt de grafische nijverheid in onder de volgende codes (sinds 01.01.2008 zijn nieuwe Nace-Bel-codes van toepassing):

Nace 2003	Omschrijving	Nieuwe Nace 2008	Nieuwe omschrijving
22.21	Dagbladrukkerijen	18.110	Krantendrukkerijen
22.22	Overige drukkerijen	18.120	Overige drukkerijen
22.23	Boekbinderijen	18.140	Boekbinderijen en aanverwante diensten
22.24	Prepress-activiteiten	18.130	Prepress- en premediadiensten
22.25	Hulpactiviteiten ivm drukkerijen	18.130	Prepress- en premediadiensten

Febelgra, de federatie van de Belgische grafische nijverheid, groepeert de bedrijven die ressorteren onder de codes 18.120, 18.130 en 18.140.

De krantendrukkerijen maken geen deel uit van de Febelgra-leden, maar van de Belgische Vereniging van Dagbladuitgevers (BVDU). Indien de beschikbare statistieken het toelaten, wordt de grafische nijverheid geanalyseerd exclusief de krantendrukkerijen.

Dit statistisch dossier analyseert de grafische nijverheid volgens 6 indicatoren:

■ 1. Het aantal ondernemingen	blz. 3	■ 4. De omzet	blz. 8
■ 2. De gecreëerde tewerkstelling	blz. 5	■ 5. De handelsbalans	blz. 10
■ 3. De verhouding tewerkstelling/werkgevers	blz. 7	■ 6. De investeringen	blz. 14

De bronnen voor dit verslag zijn:

- RSZ
- NBB
- FOD Economie
- Medixim

COLOFON

Verantwoordelijke uitgever: Jan De Brabanter
Auteur: Valérie Vercammen
Coverfoto: © weim - Fotolia.com
Ook verkrijgbaar in het Frans | © 2010 Febelgra vzw

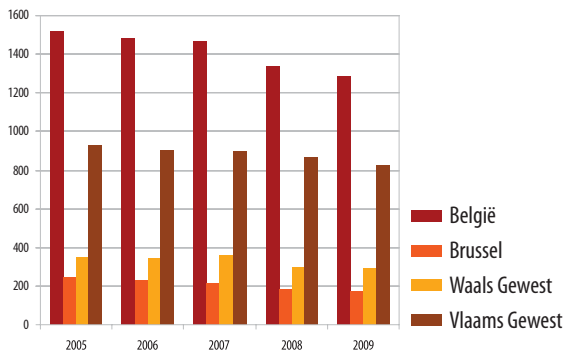
1 Aantal ondernemingen in de grafische nijverheid

Het aantal ondernemingen is gelijk aan het aantal werkgevers, vermeerderd met het aantal zelfstandigen.

De statistieken van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (R.S.Z.) zijn opgemaakt voor alle werkgevers, dus exclusief zelfstandigen (zie tabel 1).

Tabel 1: aantal werkgevers in de grafische nijverheid (excl. krantendrukkerijen) in België over de laatste 5 jaar (RSZ)

	2005	2006	2007	2008	2009
België	1.520	1.479	1.470	1.339	1.285
Brussel	243	230	216	181	170
Waals Gewest	350	342	357	295	289
Vlaams Gewest	927	907	897	863	826
Jaarlijkse evolutie in %	-5,35	-2,70	-0,61	-8,91	-4,03

Opmerking

- Tabel 1 herneemt enkel de werkgevers, niet de zelfstandigen.
- De werkgelegenheidcijfers voor 2009 dateren van het 2de kwartaal 2009 (beschikbaar NIS).
- Het totaal van de ondernemingen (werkgevers en zelfstandigen) in de grafische industrie bedroeg 3.371 eenheden eind 2009 (Bron: neergelegde jaarrekeningen NBB).

Conclusies

- De procentuele verdeling van het aantal werkgevers per gewest is als volgt:
  - Vlaams gewest: 64,28 %
  - Waals gewest: 22,49 %
  - Brussels gewest: 13,23 %
- Het aantal werkgevers is in het laatste jaar opnieuw sterk gedaald: -4,03 % en dit na de zeer sterke daling van 2008 (-8,91 %).
- Over de laatste 5 jaar stelt men wel een daling vast van -15,46 %.

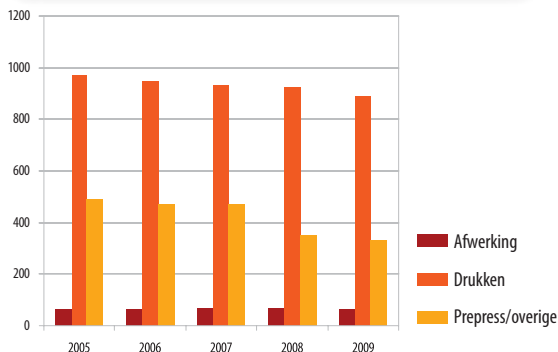
Deze negatieve tendens valt te verklaren door diverse redenen:

- Het aantal faillissementen in de sector
- Het aantal fusies en overnames
- Problemen eigen aan de opvolging van KMO's die soms leiden tot de stopzetting van de activiteit

Een verder onderscheid van het aantal werkgevers is mogelijk volgens de hoofdactiviteiten. De statistieken maken het mogelijk om een onderscheid te maken tussen drukken, afwerking en prepress en overige activiteiten.

Tabel 2: verdeling aantal werkgevers in de grafische nijverheid (excl. kranten-drukkers) in België over de laatste 5 jaar volgens de hoofdactiviteit (RSZ)

	2005	2006	2007	2008	2009
Afwerking	61	61	65	68	64
Drukken	973	949	933	921	891
Prepress / overige	486	469	471	350	330
Totaal	1.520	1.479	1.469	1.339	1.285

Conclusies

- Volgens de hoofdactiviteit kunnen de werkgevers als volgt procentueel worden onderverdeeld:
  - Drukken: 69,34 %
  - Prepress/overige: 25,68 %
  - Afwerking: 4,98 %

• Er dient opgemerkt te worden dat veel bedrijven de volledige dienstverlening van prepress-, druk- en afwerkingactiviteiten uitvoeren. Dit noemt men zogenaamde "geïntegreerde" bedrijven.

In 2009 gingen er 54 grafische bedrijven failliet (t.o.v. 49 in 2008).

Het aantal faillissementen in de sector

Tabel 3: aantal faillissementen per gewest (FOD Economie)

Gewest	Aantal faillissementen
Vlaanderen	28
Brussel	12
Wallonië	14
Totaal	54

Tabel 4: aantal faillissementen per hoofdactiviteit (FOD Economie)

	Aantal faillissementen 2009
Afwerking	2
Drukken	21
Prepress / overige	31
Totaal	54

Conclusies

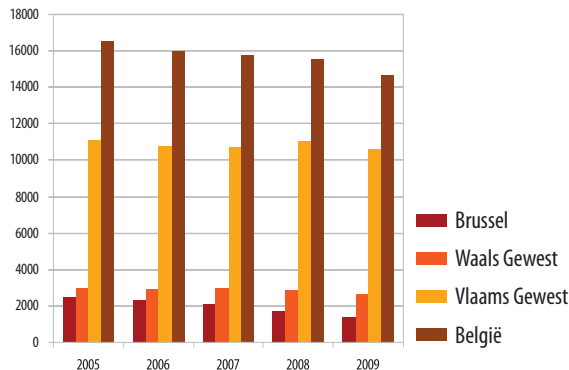
- Volgens de hoofdactiviteit kunnen de faillissementen als volgt procentueel worden onderverdeeld:
  - Drukken: 38,89 %
  - Prepress/overige: 57,41 % (!)
  - Afwerking: 3,70 %
- In 2009 werden vooral prepress-bedrijven en drukkerijen zwaar getroffen. In 2009 gingen er 2 afwerkingbedrijven failliet.

2 De tewerkstelling in de grafische nijverheid

De tewerkstelling, gecreëerd bij de werkgevers in de grafische nijverheid (d.w.z. excl. de zelfstandigen), wordt weergegeven in de RSZ-statistieken (zie tabel 5).

Tabel 5: tewerkstelling in de grafische nijverheid (excl. krantendrukkers) in België over de laatste 5 jaar (RSZ)

	2005	2006	2007	2008	2009
Brussel	2.485	2.299	2.111	1.711	1.409
Waal Gewest	2.983	2.912	2.966	2.830	2.687
Vlaams Gewest	11.102	10.786	10.677	11.027	10.603
België	16.570	15.997	15.754	15.568	14.699
Jaarlijkse evolutie in %	-3,04	-3,46	-1,52	-1,18	-5,58

Opmerking

- De werkgelegenheidscijfers voor 2009 dateren van het 2de kwartaal van 2009 (Bron RSZ : laatste beschikbare cijfers).
- De daling van de werkgelegenheid kan als volgt worden verdeeld per gewest:
  - Waals gewest: - 5,05 %
  - Brussels gewest: - 17,65 % (!)
  - Vlaams gewest: -3,84 %

Conclusies

- De Belgische grafische nijverheid, excl. de krantendrukkers biedt 14.699 arbeidsplaatsen aan.
- De tewerkstelling kan als volgt worden verdeeld over de 3 gewesten:
  - Vlaams gewest: 72,13 %
  - Brussels gewest: 18,28 %
  - Waals gewest: 9,59 %

Er zijn 9.348 arbeiders (63,60 %) en 5.351 bedienden (36,42 %). (In 2008 waren er 64,25 % arbeiders en 35,75 % bedienden). Op 1 jaar tijd telt de sector 654 arbeiders en 215 bedienden minder.

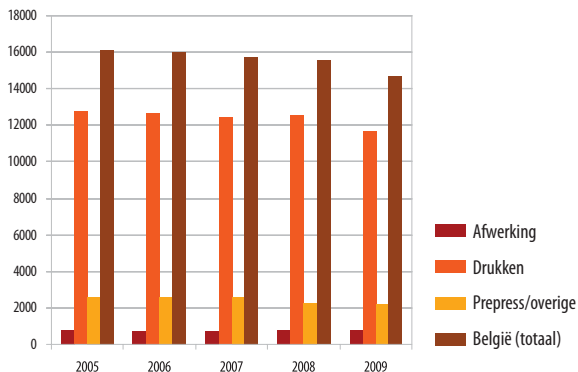
- Over de periode 2005-2009 daalde de werkgelegenheid met -11,29 %.

Tegelijkertijd werd de sector tot voor het uitbreken van de globale economische en financiële crisis in het najaar van 2008 geconfronteerd met een groot aantal openstaande vacatures in de zogenaamde "knelpuntberoepen": drukkers en afwerkers. Er bestaat dus op dit vlak een paradox dat wellicht na de crisis en de vertraagde reactie van de arbeidsmarkt nog niet opgelost zal zijn.

De tewerkstelling kan opnieuw onderverdeeld worden volgens de hoofdactiviteit van de onderneming (zie tabel 6).

Tabel 6: verdeling van de tewerkstelling in de grafische nijverheid (excl. krantendrukkerijen) in België over de laatste 5 jaar over de hoofdactiviteit (RSZ)

	2005	2006	2007	2008	2009
Afwerking	771	741	750	791	768
Drukken	12.784	12.691	12.420	12.541	11.707
Prepress / overige	2.574	2.565	2.584	2.236	2.224
België (totaal)	16.129	15.997	15.754	15.568	14.699

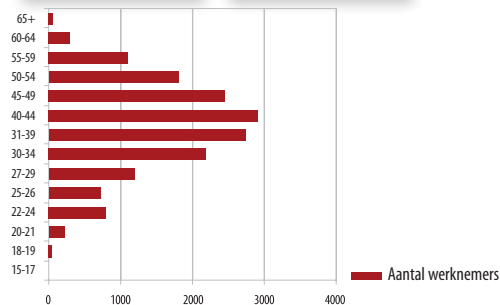

Conclusies

- De tewerkstelling kan als volgt worden verdeeld volgens de hoofdactiviteit:
  - Drukken: 79,64 %
  - Prepress/overige: 15,13 %
  - Afwerking: 5,23 %

Tabel 7: leeftijdspiramide in de grafische sector (RSZ) (Inclusief 18 110)

Leeftijd	Aantal werknemers	Leeftijd	Aantal werknemers	Leeftijd	Aantal werknemers
15-17	4	27-29	1.195	50-54	1.804
18-19	47	30-34	2.190	55-59	1.102
20-21	218	35-39	2.739	60-64	294
22-24	797	40-44	2.905	65 en +	55
25-26	722	45-49	2.449		

De cijfers voor de leeftijdspiramide zijn enkel beschikbaar op het niveau van nacebelcode 18.1 (inclusief kranten). De meest recente cijfers dateren van juni 2008.

Conclusies

De grafische sector is een sector met een relatief oude leeftijdspiramide.

52,11 % van de werknemers is ouder dan 40, 34,53 % is ouder dan 45 en 19,70 % is zelfs ouder dan 50. Dit betekent dat 1 op de 5 werknemers ouder is dan 50 jaar. De piramide verouderd bovendien elk jaar!

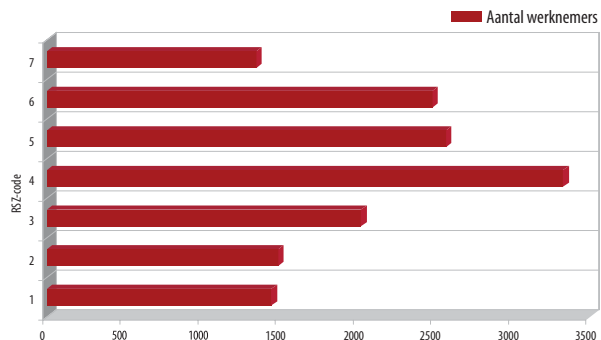
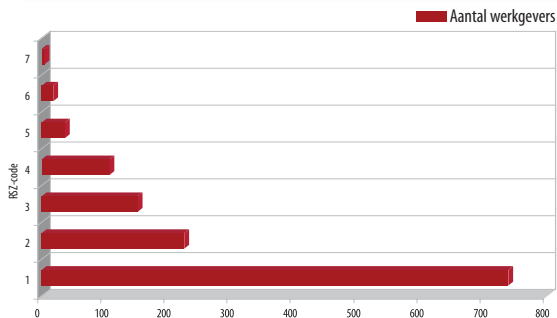
Globaal gesproken kan men dus stellen dat de helft van de werknemers ouder is dan 40, meer dan één op drie ouder dan 45 en 1 op 5 ouder dan 50.

3 De verhouding tewerkstelling/werkgevers

De RSZ-statistieken gebruiken een code die het aantal tewerkgestelde personen weergeeft. We kunnen dus de werkgevers verdelen over de verschillende klassen van tewerkstelling (zie tabel 8).

Tabel 8: het verband tewerkstelling / werkgevers voor de grafische nijverheid in België (excl. krantendrukkers) in 2009

Werknemers	RSZ-code	Aantal WG	Aantal WN	WG %	WN %
Van 1 tot 4	1	738	1.448	57,43	9,85
Van 5 tot 9	2	226	1.490	17,59	10,14
Van 10 tot 19	3	152	2.025	11,83	13,78
Van 20 tot 49	4	108	3.326	8,40	22,63
Van 50 tot 99	5	37	2.574	2,88	17,51
Van 100 tot 199	6	19	2.485	1,48	16,91
Van 200 tot 499	7	5	1.351	0,39	9,19
Totaal		1.285	14.699	100	100

Opmerking

- De werkgelegenheids cijfers voor 2009 dateren van het 2de kwartaal van 2009.

Conclusies

- De grafische ondernemingen zijn voornamelijk KMO's: 95,25 % van de ondernemingen heeft minder dan 50 werknemers.
- Het gaat bovendien om micro-ondernemingen: 75,02 % van alle ondernemingen stelt minder dan 10 mensen te werk.
- De 4,75 % grote ondernemingen stellen wel 43,61 % van de werknemers uit de grafische sector te werk.

4 Omzetcijfers in de grafische sector

De statistieken over de evolutie van het omzetcijfer verspreid door het N.I.S op basis van de verwerking van de BTW-aangiften, worden opgesteld op basis van de Nace-belcodes. Deze gegevensinzameling stelt ons in de mogelijkheid over gedetailleerde gegevens te beschikken over de verschillende industriële activiteiten binnen de grafische sector.

Tabel 9: het omzetcijfer van de grafische nijverheid in België over de laatste 5 jaar (BTW-aangiften, N.I.S.) in miljoen EUR

	18.110	18.120	18.130	18.140	18.120 - 18.140	Totaal 18.1
2005	522	2.676	479	59	3.214	3.736
2006	548	2.754	516	56	3.326	3.874
2007	483	2.789	561	61	3.411	3.894
2008	302	2.648	590	60	3.298	3.600
2009	281	2.392	537	52	2.981	3.262

Conclusies

In lopende prijzen realiseerde de grafische sector in 2009 een omzetzaling van -9,61 % t.o.v. 2008. Indien we de omzet van 2009 vergelijken met die van 2007 stellen we zelfs een daling vast van -12,61 % over 2 jaar.

De inflatie was in 2009 negatief, wat een heel uitzonderlijke situatie is. De gemiddelde inflatie bedroeg in 2009 -0,05 %. De sector realiseerde dus een omzetzaling van -9,56 % (gezuiverd van inflatie).

De omzetzaling per subsector was als volgt:

- Drukkerijen: -9,71 %
- Afwerking: -13,06 %
- Prepress: - 8,99 %

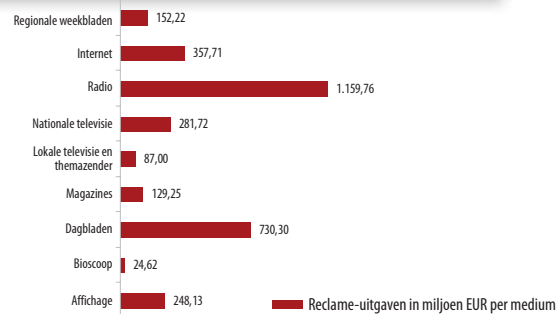
De reclame-uitgaven in 2009

De reclame-uitgaven zijn in 2009 zeer lichtjes gestegen met 0,36 %: van 3,16 miljard euro in 2008 naar 3,17 miljard euro in 2009.

De stijging is echter vooral toe te schrijven aan de toename van internetreclame (+11,38 %).

Tabel 10: de reclame-uitgaven van 2009 per sub-media (in miljoen EUR)

Sub-media	Totaal investering
Affichage	248,13
Bioscoop	24,62
Dagbladen	730,30
Internet	129,25
Lokale Televisie en Themazender	87,00
Magazines	281,72
Radio	1.159,76
Internet	357,71
Regionale weekbladen	152,22
Totale reclame-uitgaven voor 2009	3.170,71

Tabel 11: vergelijking reclame-uitgaven 2008-2009 (in miljoen EUR)

Medium type	2008	2009	Evolutie (%)
Televisie	1.204,47	1.246,76	3,51
Dagbladen	734,88	730,3	-0,62
Radio	377,18	357,71	-5,16
Magazines	299,95	281,72	-6,08
Affichage	249,46	248,13	-0,53
Internet	116,04	129,25	11,38
Regionale weekbladen	150,44	152,22	1,18
Bioscoop	26,82	24,62	-8,20
Totale uitgaven voor reclame	3.159,24	3.170,71	0,36

Als we echter de analyse verder beperken tot de media die een impact hebben op onze grafische sector, merken we dat de uitgaven voor die submedia een sterk dalende trend volgen:

Magazines: -6,8 %

Affichage: -0,53 %

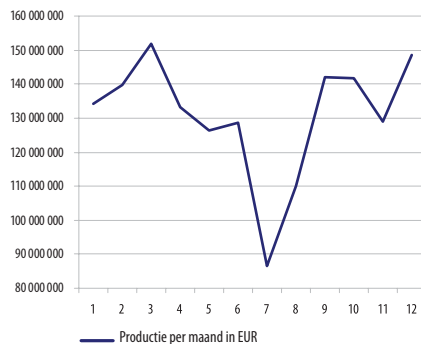
Uitzondering op de regel zijn de regionale weekbladen die een stijging realiseerden van +1,18 %.

Productiecijfers PRODCOM

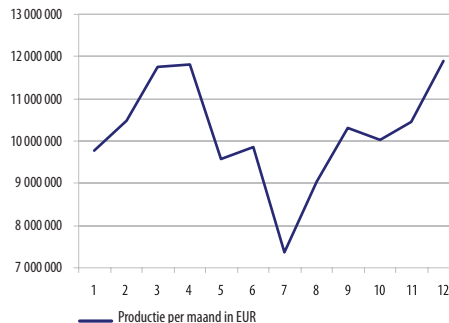
De PRODCOM-enquête werd in 2008 gewijzigd. De PRODCOM-statistieken moeten sinds januari 2008 enkel worden ingevuld door bedrijven van meer dan 20 werknemers of met een jaarlijks omzetcijfer van meer dan 3,5 miljoen EUR.

We opteren er voor om een overzicht van de productie in EUR per maand te geven voor de subsectoren van de drukkerij (18.12) en van de prepress- en premedia (18.13). De product-cijfers voor de afwerking (18.14) zijn vertrouwelijk en worden niet vrij gegeven.

Tabel 12: productie in EUR per maand in de drukkerijen (Nacebel 18.12)

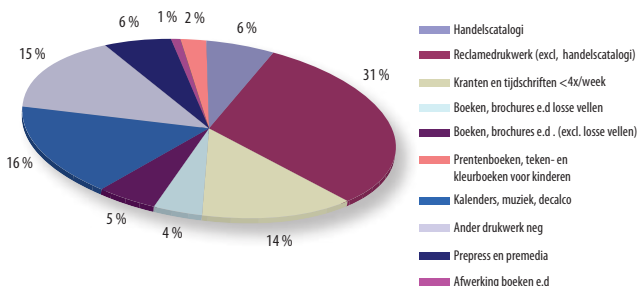
Tabel 13: productie in EUR per maand in de prepress en premedia (Nacebel 18.13)

Onderstaande tabel illustreert de verschillende producten die in de grafische sector worden geproduceerd per Prodcom-code.

Tabel 14: productiegegevens Prodcom

Nace	Product	MIO EUR	Aandeel
18121230	Handelscatalogi	129,78	6,19
18121250	Reclamedrukwerk (excl. handelscatalogi)	634,86	30,28
18121300	Kranten en tijdschriften < 4x/week	289,81	13,82
18121407	Boeken, brochures e.d losse vellen	93,21	4,45
18121414	Boeken, brochures e.d . (excl. losse vellen)	102,62	4,90
18121421	Prentenboeken, teken- en kleurboeken voor kinderen	2,51	0,12
181219	Kalenders, muziek, decalco	323,4	15,43
18121990	Ander drukwerk neg	318,42	15,19
1813	Prepress en premedia	132,05	6,30
18141010	Afwerking boeken e.d	30,38	1,45
18141030	Afwerking brochures, tijdschriften e.d	39,33	1,88
Totaal		2.096,37	100,00

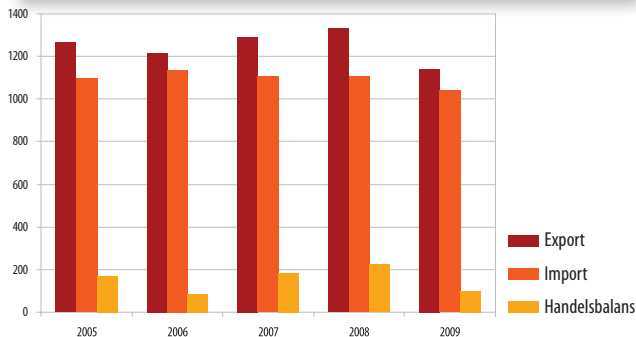

5 De handelsbalans

Sinds 1993 peilt de INTRASTAT-enquête naar de cijfers i.v.m. de buitenlandse handel. De bedrijven moeten zelf hun cijfers voor export en import meedelen. De gegevens vermeld in tabel 15 moeten dus met de nodige voorzichtigheid geïnterpreteerd worden.

Tabel 15: export en import in monetaire grootheden in de Belgische grafische nijverheid, inclusief krantendrukkers over de laatste 5 jaar (INTRASTAT-statistieken)

	Export (MIO EUR)	Evolutie %	Import (MIO EUR)	Evolutie %	Balans (MIO EUR)	Evolutie %
2005	1.264	0,32	1.095	5,49	169	-36,09
2006	1.218	-3,78	1.134	3,56	84	-101,19
2007	1.288	5,75	1.106	-2,53	182	116,67
2008	1.330	3,26	1.108	0,18	222	21,98
2009	1.141	-14,21	1.042	-5,96	99	-55,41

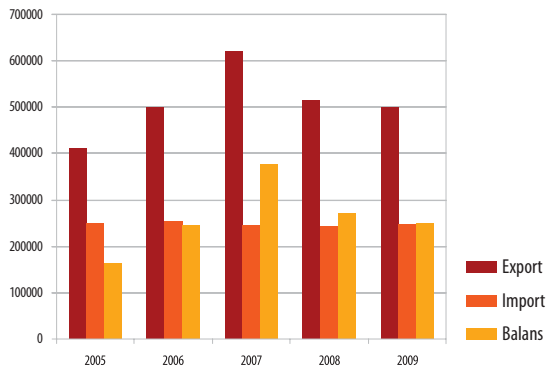
Conclusies

- De Belgische grafische nijverheid realiseerde in 2009 nog steeds een overschot op de handelsbalans, maar dat overschot was veel kleiner in vergelijking met de groei op de handelsbalans van de laatste 2 jaren. In 2009 bedroeg de export 1.141 MIO EUR en de import 1.042 MIO EUR, wat een overschot geeft van 99 MIO EUR.
- Het overschot op de handelsbalans evolueerde negatief (voor het eerst na 2 jaren positieve evolutie): -55,41 %.
- Sinds 2004 werd het overschot steeds kleiner, maar in 2007 keerde de situatie en de positieve evolutie hield ook in 2008 aan. De zware mondiale economische crisis in 2009 keerde de trend om.
- In 2009 werd 38,29 % van de omzet gerealiseerd door export. We stelden de laatste 5 jaar vast dat de grafische industrie elk jaar meer exportgericht werd. Ook deze trend zette zich door de economische crisis niet verder (Exportgraad in 2008: 40,33 %).

De INTRASTAT-statistieken geven tevens de export- en importcijfers weer in fysische grootheden (zie tabel 16).

Tabel 16: export en import in fysische grootheden in de Belgische grafische nijverheid, inclusief krantendrukkers over de laatste 5 jaar (INTRASTAT-statistieken)

	Export (MIO EUR)	Evolutie %	Import (MIO EUR)	Evolutie %	Balans (T)	Evolutie %
2005	409.964	-4,35	249.105	1,30	160.859	-13,06
2006	498.993	21,72	254.372	2,11	244.621	52,07
2007	621.014	24,45	244.855	-3,89	376.159	53,77
2008	513.207	-17,36	242.384	-1,01	270.823	-28,00
2009	497.555	-3,05	247.822	2,24	249.733	-7,79

Conclusies

- De export is in monetaire grootheden (EUR) met -14,21 % gedaald in 2009. In fysische grootheden (ton) is de export echter veel minder fors gedaald: -3,05 %. Dit betekent dat de grafische sector 3,05 % ton minder heeft uitgevoerd dan vorig jaar, terwijl de waarde van de export met -14,21 % is afgenomen. De mondiale crisis had een duidelijke impact op de exportprijzen die enorm daalden. De gemiddelde prijs per kilo geëxporteerd product daalde van 2,58 EUR in 2008 naar 2,29 EUR per kilo in 2009!
- De import in monetaire grootheden daalde eveneens (-5,96 %). De import in ton daalde met -7,79 %. Dit wijst erop dat de prijs die de Belgische grafische ondernemers betalen voor de geïmporteerde goederen ook daalde.
- In tijden van economische crisis is de binnenlandse markt gesatureerd. Dit heeft tot gevolg dat de export nog meer daalt dan de binnenlandse omzet. Om zijn producten toch te verkopen, doet men de prijzen nog meer dalen. Dit verklaart de gemiddelde daling van de prijs per kilo product.

Tabel 17: de samenstelling van de export

Produkttype	Export (MIO EUR)	Export (T)
Boeken	302,05	53.348
Kranten en periodieken	215,26	162.396
Reclamedrukwerk	210,87	102.900
Handelscatalogi	162,36	131.479
Etiketten	65,22	8.234
Overig drukwerk	53,56	9.276
Prentenboeken	34,86	9.043
Prenten, gravures	18,77	1.871
Agenda's	16,92	2.347
Mappen	15,97	7.372
Prentkaarten	14,93	2.082
Cartografische werken	6,44	520
Albums	5,33	1.467
Schriften	5,26	2.487
Kalenders	4,85	1.179
Decalcomaniën	3,87	102
Kettingformulieren	2,14	1.120
Boekhoudkundige	2,04	305
Waardepapieren	0,35	2
Muziek	0,33	23
Totaal	1.141,38	497.553

Conclusies

De 5 meest geëxporteerde producten zijn:

- Boeken: 302 MIO EUR (Dit is 26,46 % van de totale export)
- Kranten en periodieken: 215 MIO EUR (18,86 %)
- Reclamedrukwerk: 210 MIO EUR (18,48 %)
- Handelscatalogi: 162 MIO EUR (14,22 %)
- Etiketten: 65 MIO EUR (5,71 %)

Tabel 18: de samenstelling van de import

Produkttype	Import (MIO EUR)	Import (T)
Boeken	415,93	65.735
Kranten en periodieken	234,85	63.792
Etiketten	70,59	12.830
Reclamedrukwerk	67,38	38.784
Handelscatalogi	61,16	27.215
Overige	58,20	8.708
Mappen	25,45	8.516
Prentenboeken	22,68	6.375
Agenda's	9,90	2.177
Prenten, gravures	12,79	1.712
Cartografie	7,76	511
Albums	6,28	1.598
Kalenders	4,96	1.439
Schriften	4,88	2.044
Decalcomaniën	4,47	371
Kettingformulieren	3,95	1.917
Boekhoudkundige	3,78	565
Waardepapieren	2,26	137
Muziek	1,05	56
Prentkaarten	23,46	3.338
Totaal	1.041,78	247.820

Conclusies

De top 5 van de import is als volgt:

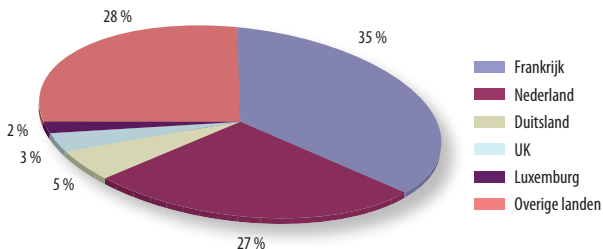
- Boeken: 416 MIO EUR (39,92 % van de totale import)
- Kranten en periodieken: 235 MIO EUR (22,54 %)
- Etiketten: 71 MIO EUR (6,78 %)
- Reclamedrukwerk: 67 MIO EUR (6,47 %)
- Handelscatalogi: 61 MIO EUR (5,87 %)

De handelspartners inzake buitenlandse handel

Tabel 19: naar welke landen exporteren de grafische bedrijven?

Export	MIO EUR	% totale export
Frankrijk	403,46	35,35
Nederland	305,13	26,73
Duitsland	55,98	4,90
U.K.	31,21	2,73
Luxemburg	21,68	1,90
Andere	323,93	28,38

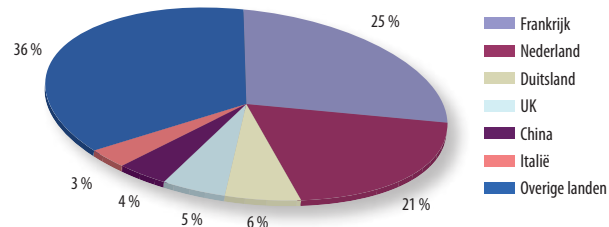
Naar welke landen exporteert België?

Tabel 20: uit welke landen importeren we grafische producten?

Import	MIO EUR	% totale import
Frankrijk	259,60	24,92
Nederland	215,09	20,65
Duitsland	64,27	6,17
U.K.	53,49	5,13
China	42,21	4,05
Italië	29,87	2,87
Andere	377,26	36,21

Uit welke landen importeert België drukwerk?

Conclusies

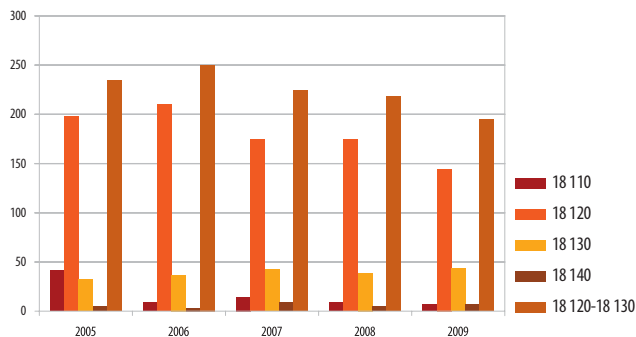
- Ongeveer 70 % van de buitenlandse handel wordt gedaan met Frankrijk, Nederland, Duitsland en het Verenigd Koninkrijk.
- Frankrijk en Nederland blijven onze 2 belangrijkste handelspartners. In het verleden hadden we steeds een vrij evenwichtige handelsbalans met deze partners. Door de crisis is dit in 2009 veranderd: 35,35 % van onze export ging richting Frankrijk, terwijl "slechts" 24,92 % van onze import uit Frankrijk kwam. 26,73 % van onze export vertrok richting Nederland, terwijl "slechts" 20,65 % van onze import van bij onze noorderburen kwam. Onze handelsbalans met Frankrijk en Nederland werd door de crisis in 2009 negatief.
- Door de sterke Euro halveerde de export naar de UK bijna: van 57,98 MIO EUR in 2008 naar 31,21 MIO EUR in 2009.
- Import uit China blijft vrij beperkt met 4,05 %. Dit percentage dat normaal jaarlijks stijgt, viel dit jaar ook terug door de mondiale economische crisis. We importeerden in 2009 wel, bij voorbeeld, meer uit China dan uit Italië. We importeren vooral boeken, prenten- en kleurboeken, prenten en gravures, agenda's, albums en etiketten uit China.

6 Investerings

De statistieken over de evolutie van de investeringen verspreid door het N.I.S op basis van de verwerking van de BTW-aangiften, gebeurt op basis van de Nacebelcodes. Deze gegevensverzameling stelt ons dus in de mogelijkheid om over gedetailleerde gegevens te beschikken over de investeringen in de verschillende subsectoren.

Tabel 21: de investeringen in de Belgische grafische nijverheid over de laatste 5 jaar (BTW-aangiften, N.I.S.) in miljoen EUR

	18.110	18.120	18.130	18.140	18.120 - 18.130
2005	41	198	32	5	235
2006	9	210	37	3	250
2007	14	174	42	9	225
2008	9	174	39	5	218
2009	7	144	43	7	194

Conclusies

De investeringen daalden in 2009 met -11,01 % ten opzichte van 2008. Over een periode van 2 jaar daalden de investeringen in onze sector zelfs met -13,78 %!

De daling van de investeringen gedurende de laatste 2 jaar is volledig te wijten aan het uitbreken van de wereldwijde economische crisis. Bestelling op DRUPA 2008 werden bij het uitbreken van de crisis in de herfst van 2008 geannuleerd. De daling van 2009 is een weerspiegeling van de negatieve verwachtingen van de sector voor de komende 2 jaar. Als het vertrouwen in de economie zich herstelt (eind 2010 of begin 2011) zouden de grafische bedrijven opnieuw moeten beginnen investeren.

Volgens de najaarsenquête van de Nationale Bank van België zouden de grafische bedrijven in 2010 hun investeringen nog verder terugschroeven. Men verwacht zelf een daling van -62,50 % in 2010! (Deze cijfers moeten enigszins worden genuanceerd: voor 2009 verwachtte de NBB een daling van -56,1 % voor de sector terwijl uit de BTW-aangiftes blijkt dat de investeringen "slechts" met -11,01 % daalden.

De investeringen per subsector: daling bij drukkerijen, stijging in prepress en afwerking

De **drukkerijen** (18.120) investeerden in 2009 -16,64 % minder dan in 2008.

Bij de prepress en de afwerking stelt men een stijging van de investeringen vast.

De stijging van **36 %** in de sector van de **afwerkingbedrijven** (18.140) was voorspelbaar: in 2008 hadden deze bedrijven hun investeringen immers zeer fors teruggeschroefd (-44 % in 2008) zodat de stijging van 2009 min of meer kon worden verwacht.

Ook bij de prepress- en premediabedrijven (18.130) investeerde men dit jaar meer, ondanks de crisis: stijging van de investeringen: +8,17 %. Deze stijging volgt, net zoals in de afwerking, op een jaar van desinvesteren.

De **ratio investeringen/omzet** daalde lichtjes van **6,61 %** in 2008 tot **6,51 %** in 2009.

De **financiering** van de investeringen gebeurde in 2009 door het aanwenden van:

- Eigen middelen: 45 %
- Vreemde middelen: 42 %
- Leasing: 13 %

In vergelijking met 2008 stelt men vast dat de bedrijven meer eigen middelen (van 38 % in 2008 tot 45 % in 2009) aanwenden. (Impact van de notionele interest-maatregel?) Ook vreemde middelen als financieringsbron zijn sterk gestegen, ondanks de bancaire crisis (van 28 % in 2008 tot 42 % in 2009!). Leasing is echter fors teruggelopen: (van 34 % in 2008 naar 13 % in 2009).

De investeringen kunnen als volgt worden ingedeeld:

- Vervangingsinvesteringen: 35 %
- Uitbreidingsinvesteringen: 60 %
- Ander investeringen: 5 %

In 2009 maakte de sector geen rationaliseringsinvesteringen.

De NBB peilde bij de grafische bedrijven naar welke factoren hun investeringsbeslissing hebben beïnvloed in 2009. **Waarom hebben ondernemers geïnvesteerd in 2009?**

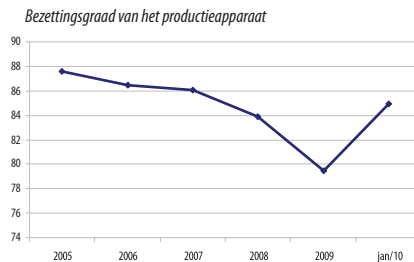
De antwoorden staan gerangschikt volgens grootte.

- Verlaging van de productiekosten
- Nieuwe productietechnieken
- Ontoereikendheid van het bestaande productievermogen
- Beschikbaarheid van eigen middelen
- Invoering van nieuwe producten
- Kredietkosten
- Overheidssubsidies of belastingsstimuli

De eerste prognoses van de NBB voor 2010 voorspellen een verdere drastische afname van de investeringsratio's voor 2010.

Tabel 22: de graad van bezetting van het productieapparaat

Jaar	Graad
2005	87,6
2006	86,5
2007	86,1
2008	83,88
2009	79,5
jan/10	84,9

Conclusies

Sinds januari 2009 **lag de gemiddelde bezettingsgraad van het productievermogen** onder de 80 %. In januari 2009 bedroeg hij 79,90. In april 2009 steeg de gemiddelde bezettingsgraad voor de grafische sector opnieuw tot 80,7 % (zoals vóór het uitbreken van de economische crisis in het najaar van 2008), maar in **juli 2009** daalde hij opnieuw tot **77,2 %**. Dit was het laagste percentage in jaren en staat in fel contrast met de hoge bezettingsgraden die werden bereikt sinds 2003! In **oktober 2009** steeg de bezettingsgraad weer tot boven de 80 %, nl.: **80,2 %** en in **januari 2010** bereiken we zelfs weer **84,9 %**, wat een hogere bezetting is dan we medio 2008 kenden vóór de crisis. In **april 2010** daalde de bezettingsgraad voor onze sector opnieuw naar **81,9 %**.

Onze sector doet het op dit vlak veel beter dan de gezamenlijke verwerkende nijverheid. Ter vergelijking: de gemiddelde bezettingsgraad van de totale verwerkende nijverheid lag in april 2009 onder de 70 % (69,7 %). In oktober 2009 trok hij weer op naar 74,10 %. In januari 2010 daalde de bezetting weer lichtjes in de totale verwerkende nijverheid tot 73,3 %. In april 2010 trok de bezettingsgraad op tot 76,6 %. De gemiddelde bezettingsgraad voor 2009 was 79,5 %.

Federatie van de
Belgische grafische industrie

Febelgra is de representatieve beroepsvereniging van de Belgische grafische industrie en vertegenwoordigt alle zelfstandige ondernemingen in de drukkerijsector, de prepress- en de afwerkingbranches. Febelgra telt meer dan 700 aangesloten ondernemingen die samen 65 % van de tewerkstelling realiseren in de sector.

Febelgra behartigt de belangen en is de spreekbuis van de grote, middelgrote en kleine ondernemingen van de sector. Febelgra treedt op als officieel woordvoerder van de sector bij de regionale, federale, Europese en internationale overheden, bij de administratie, de vakbonden, de media, de academische wereld en de niet-gouvernementele organisaties. Haar acties betreffen alle materies die belangrijk zijn voor de grafische nijverheid. Deze zijn vooral toegespitst op de economische, sociale, federale, regionale en internationale reglementeringen, fiscale, juridische en milieuvraagstukken en promotieactiviteiten.

Barastraat 175
1070 Brussel
Tel. +32 (2) 512 36 38
Fax +32 (2) 513 56 76
E-mail: info@febelgra.be

Als koepelorganisatie telt Febelgra 3 regionale pijlers, Febelgra Vlaanderen, Febelgra Wallonië en Febelgra Brussel die instaan voor de rechtstreekse contacten en dienstverlening aan de aangesloten bedrijven.

www.febelgra.be